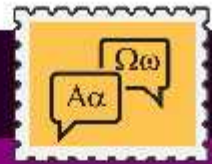

Πρότυπα Σχολεία & Υποτροφίες Ιδιωτικών

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

Ελληνικής Γλώσσας
Ε' & ΣΤ' Δημοτικού - Πρότυπα

Μπαίνω
Πρότυπο!

 ARNOΣ
Online Education

★ **100%** ★
επιτυχία
Μέθοδος
ARNOΣ

Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο για Διδασκαλία & Μελέτη

Τετράδιο Σπουδής - Γιατί;

Το Τετράδιο Σπουδής ΑΡΝΟΣ είναι βασισμένο στη Μέθοδο ΑΡΝΟΣ, ένα σύστημα μάθησης με Στόχους – Υλοποίηση – Πιστοποίηση.

Βοηθάει το μαθητή να οικοδομήσει τη σκέψη του βήμα-βήμα, απλά και κατανοητά. Είναι Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο βάσει του οποίου γίνεται η διδασκαλία στο online μάθημα με «φυσικό» τρόπο. Ο δάσκαλος γράφει και υπογραμμίζει παράλληλα με το μαθητή.

Το Τετράδιο Σπουδής αποτελείται από:

- ★ Οπτικοποιημένη Θεωρία με ροή & συνέχεια
- ★ Ασκήσεις για Διδασκαλία και Εξάσκηση
- ★ Συνδυαστικές και Επαναληπτικές Ασκήσεις
- ★ Θέματα Προσομοίωσης Εξετάσεων

Πιστοποίηση Γνώσεων

Σε προγραμματισμένες ημερομηνίες διεξάγονται online ή/και δια ζώσης **Επαναληπτικά Τεστ Αξιολόγησης** στα οποία ο μαθητής πιστοποιεί και επαληθεύει τις γνώσεις του.

Για τους Γονείς

Πώς ο γονέας μπορεί να έχει εικόνα και εποπτεία στην πρόοδο του παιδιού του;

Το Τετράδιο Σπουδής είναι σχεδιασμένο με τέτοιον τρόπο για τη βήμα – βήμα εξάσκηση του μαθητή, μεταβαίνοντας με ασφάλεια από τα πιο απλά στα πιο σύνθετα. Επίσης, είναι ένας φυσικός τρόπος ο Γονέας να ελέγχει την πρόοδο του παιδιού του.

Πώς γίνεται η εποπτεία από το γονέα;

Σε κάθε μάθημα ελέγχει την ορθότητα των λύσεων, την κατανόηση και τη συμμετοχή του παιδιού στα μαθήματα.

Διδασκαλία στον ΑΡΝΟ σημαίνει:

- ★ Απεριόριστη μελέτη με video lessons
- ★ Αυτομάθηση στο App Arnos Learn
- ★ Coaching εξατομικευμένο
- ★ Μοτίβα Μάθησης και Εξάσκησης
- ★ Κάθε Απορία για εμάς είναι Πρόκληση!

★ Μέθοδος ΑΡΝΟΣ

Η **Μέθοδος ΑΡΝΟΣ** οδηγεί κάθε μαθητή, ανεξαρτήτως γνώσεων ή επιπέδου, να μελετά από το επίπεδο όπου αισθάνεται άνετα, ώστε να διαμορφώσει γερές βάσεις για μάθηση.

Live Διδασκαλία Το online μάθημα γίνεται με φυσικό τρόπο, γιατί συνδυάζει την Τεχνολογία, το Πνεύμα, την Οργάνωση και την Εμπειρία.

Τετράδιο Σπουδής Είναι ο οδηγός για τη διδασκαλία του μαθήματος, την εξάσκηση του μαθητή και την πραγματοποίηση της online διδασκαλίας με Λόγο, Εικόνα και Παρατήρηση.

Καθηγητής Είναι ο σκηνοθέτης της διδακτικής πράξης, ο οποίος δρα σε ένα οργανωμένο εκπαιδευτικό οικοσύστημα με Στόχους, Μαθησιακό Πλάνο και Ευθύνη.

«Μέθοδος ΑΡΝΟΣ... το καταστάλαγμα μιας πορείας 35 ετών με εκπαιδευτικές και εκδοτικές επιτυχίες, με ταξίδια πολιτισμού, συμμετοχή σε Διεθνείς Εκθέσεις και αποτυχίες... μα, κυρίως, η παρακαταθήκη του ζευγολάτη πατέρα - Αρνού.»

Γιάννης Π. Κρόκος

Τετράδιο Μελέτης

Συντακτικό Νέας Ελληνικής Ε&Στ Δημοτικού -Πρότυπα

Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο
για Διδασκαλία και Μελέτη

- Οδηγός για τη Διδασκαλία του Καθηγητή
- Οδηγός για τη Μελέτη του Μαθητή
- Διδασκαλία Online με φυσικό τρόπο
- Τόπος Εποπτείας Προόδου από το Γονέα
- Διδασκαλία με Πιστοποιημένους Καθηγητές ΑΡΝΟΣ

ΑΘΗΝΑ 2021

Συντακτικό Νέας Ελληνικής Ε & Στ Δημοτικού-Πρότυπα

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η ολική, μερική ή περιληπτική αναπαραγωγή και μετάδοση έστω και μιας σελίδας του παρόντος βιβλίου κατά παράφραση ή διασκευή με οποιονδήποτε τρόπο (μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό κ.λπ. – Ν. 2121/93, άρθρο 51).

Η απαγόρευση αυτή ισχύει και για τις δημόσιες υπηρεσίες, βιβλιοθήκες, οργανισμούς κ.λπ. (άρθρο 18). Οι παραβάτες διώκονται (άρθρο 13) και τους επιβάλλονται κατάσχεση, αστικές και ποινικές κυρώσεις σύμφωνα με το νόμο (άρθρο 64-66).

Συντακτική Ομάδα Κέντρου ΑΡΝΟΣ

Διευθυντής σειράς:

Ιωάννης Π. Κρόκος

Συνεργάστηκαν:

Ομάδα Φιλολόγων

ΑΡΝΟΣ ONLINE EDUCATION

Πρόλογος

Με ιδιαίτερη χαρά ο **Εκπαιδευτικός Οργανισμός «Αρνός»** προσφέρει σε εσάς, τους μαθητές και στις μαθήτριες των δύο τελευταίων τάξεων του Δημοτικού Σχολείου, αυτό το **Στοχευμένο Τετράδιο Έξυπνης Μελέτης**. Αληθεύει ότι η σπουδή της νέας ελληνικής γλώσσας είναι μια αρκετά δύσκολη προσπάθεια, που χαρίζει όμως σπουδαία μορφωτικά οφέλη. **Στόχος** μας είναι να συμβάλουμε ώστε αυτή η σπουδή να γίνει πιο άνετη, μεθοδική και ευχάριστη. Το **Συντακτικό Ε και ΣΤ Δημοτικού** περιέχει όλες τις βασικές γνώσεις για τον τρόπο με τον οποίο **οικοδομούμε** και **συνδέουμε προτάσεις**, ώστε ο λόγος μας να είναι σωστός και αποτελεσματικός.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	3
Ενότητα 1 ^η : Οι κύριοι όροι της πρότασης.....	7
1.Το υποκείμενο	7
1.2 Το κατηγορούμενο	10
1.3. Το αντικείμενο.....	14
1.4. Φράσεις και προτάσεις	19
1.4.1. Ονοματική φράση	19
1.4.2. Ρηματική φράση.....	21
1.4.3. Επιρρηματική φράση.....	22
1.4.4. Προθετική φράση.....	24
Ενότητα 2 ^η : Οι προτάσεις.....	27
2.1 Η πρόταση.....	27
2. 2. Είδη προτάσεων ως προς τα συστατικά/δομή τους	27
2.3. Είδη προτάσεων ως προς τη σημασία τους	29
2.4. Είδη προτάσεων ως προς την ποιότητά τους	30
2.5 Είδη προτάσεων ως προς τη σχέση τους με άλλες	31
2.6. Η σύνδεση των προτάσεων.....	33
2.6.1. Ασύνδετο σχήμα.....	34
2.6.2. Παρατακτική σύνδεση	34
2.6.3 Υποτακτική σύνδεση.....	35
Ενότητα 3 ^η : Οι Δευτερεύουσες/εξαρτημένες προτάσεις.....	37
3.1. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις.....	37
3.1.1 Ειδικές προτάσεις	38
3.1.2 Βουλητικές προτάσεις.....	40
3.1.3 Ενδοιαστικές προτάσεις.....	42
3.1.4 Πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις	44
3.1.5 Αναφορικές ονοματικές προτάσεις	46
3.2. Δευτερεύουσες Επιρρηματικές προτάσεις.....	49
3.2.1 Αιτιολογικές προτάσεις.....	50
3.2.1 Τελικές προτάσεις.....	52
3.2.3 Αποτελεσματικές (ή συμπερασματικές) προτάσεις.....	54
3.2.4 Χρονικές προτάσεις	55
3.2.5 Εναντιωματικές- παραχωρητικές προτάσεις.....	57

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

3.2.6 Υποθετικές προτάσεις.....	60
3.2.7 Επιρρηματικές ελεύθερες αναφορικές προτάσεις	62
Ενότητα 4 ^η : Ευθύς -Πλάγιος λόγος.....	66
Ενότητα 5 ^η : Ενεργητική - Παθητική σύνταξη.....	70
Ενότητα 6 ^η : Επιρρηματικοί προσδιορισμοί.....	76

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Ενότητα 1^η : Οι κύριοι όροι της πρότασης

1. Το υποκείμενο

Την ώρα που **η Μαρία** διάβαζε ένα βιβλίο και **ο γάτος** κοιμόταν δίπλα της, **τα παραθυρόφυλλα** του σπιτιού της χτυπούσαν από τον δυνατό άνεμο. Τότε σηκώθηκε, τα έκλεισε και συνέχισε το διάβασμά της.

Στην παραπάνω περίοδο οι λέξεις με έντονα γράμματα είναι **υποκείμενα**.

Συγκεκριμένα:

Στην πρόταση «η Μαρία διάβαζε ένα βιβλίο» η λέξη «η Μαρία» φανερώνει ποιος **κάνει μια ενέργεια** (διάβαζε).

Στην πρόταση «ο γάτος κοιμόταν δίπλα της» η λέξη «ο γάτος» φανερώνει ποιος **βρίσκεται σε μια κατάσταση** (κοιμόταν).

Στην πρόταση τα παραθυρόφυλλα του σπιτιού της χτυπούσαν από τον δυνατό άνεμο η λέξη «τα παραθυρόφυλλα» φανερώνει ποιος **δέχεται μια ενέργεια** (χτυπούσαν από τον δυνατό άνεμο).

Υποκείμενο είναι η λέξη που δείχνει σε μια πρόταση ποιος **ενεργεί** ή ποιος **δέχεται μια ενέργεια** ή ποιος **βρίσκεται σε μια κατάσταση**.

Τρόπος εύρεσης του υποκείμενου

Το υποκείμενο το βρίσκουμε αν απαντήσουμε στην ερώτηση: ποιος (ποιοι), ποια (ποιες), ποιο (ποια) + το ρήμα της πρότασης.

- Η Μαρία διάβαζε ένα βιβλίο. [ποιος διάβαζε; = η Μαρία (υποκείμενο)].

- Τα παραθυρόφυλλα του σπιτιού της χτυπούσαν από τον δυνατό άνεμο. [ποια χτυπούσαν; = τα παραθυρόφυλλα (υποκείμενο)].

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Η πτώση του υποκείμενου

Το υποκείμενο του ρήματος μπαίνει πάντοτε σε πτώση **ονομαστική**.

π.χ. **Ο γάτος** (ονομαστική) κοιμόταν δίπλα της.

Τα παραθυρόφυλλα (ονομαστική) χτυπούσαν.

Συμφωνία ρήματος - υποκειμένου

- Τα ρήματα έχουν διαφορετικές καταλήξεις ανάλογα με το υποκείμενό τους. Όταν το υποκείμενο δείχνει ένα πρόσωπο ή πράγμα, το ρήμα είναι στον ενικό αριθμό.

π.χ. **Η Μαρία** διάβαζε ένα βιβλίο.

Όταν το υποκείμενο δείχνει πολλά πρόσωπα ή πράγματα, το ρήμα είναι στον πληθυντικό αριθμό.

π.χ. **Τα παραθυρόφυλλα** χτυπούσαν.

Άρα, σε μια πρόταση **το ρήμα συμφωνεί με το υποκείμενό του σε πρόσωπο και αριθμό**. Όλα τα ρήματα έχουν υποκείμενο, αφού στην ελληνική το υποκείμενο δηλώνεται υποχρεωτικά από το πρόσωπο του ρήματος.

Πρόσωπο	Υποκείμενο	Ρήμα
α' ενικό	εγώ	τρέχω
β' ενικό	εσύ	τρέχεις
γ' ενικό	αυτός	τρέχει
α' πληθυντικό	εμείς	τρέχουμε
β' πληθυντικό	εσείς	τρέχετε
γ' πληθυντικό	αυτοί	τρέχουν

- Όταν το υποκείμενο είναι **περιληπτικό**, μπορεί το ρήμα να είναι στον πληθυντικό αριθμό, ενώ το υποκείμενο να είναι στον ενικό αριθμό.

π.χ. Κάνουν ο καθένας τη δουλειά τους.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

- Όταν σε μια πρόταση υπάρχουν περισσότερα από ένα υποκείμενα, το ρήμα κανονικά μπαίνει στον πληθυντικό αριθμό και στο επικρατέστερο πρόσωπο [το **α'** πρόσωπο είναι επικρατέστερο του **β'** και το **β'** του **γ'**].

π.χ. **Εγώ, εσύ και αυτός θα πάμε** για μπάνιο [εγώ= **α'** πρόσωπο, εσύ= **β'** πρόσωπο, αυτός= **γ'** πρόσωπο άρα το ρήμα «θα πάμε» μπαίνει σε **α'** πληθυντικό πρόσωπο που είναι επικρατέστερο]

π.χ. **Εσύ και αυτός θα πάτε** για μπάνιο. [εσύ= **β'** πρόσωπο, αυτός= **γ'** πρόσωπο άρα το ρήμα «θα πάτε» μπαίνει σε **β'** πληθυντικό πρόσωπο που είναι επικρατέστερο].

Παράλειψη του υποκειμένου

Το υποκείμενο μπορεί να παραλείπεται σε διάφορες περιπτώσεις όπως:

- **Όταν εννοείται εύκολα από τα συμφραζόμενα.**

π.χ. Επειδή τα παραθυρόφυλλα του σπιτιού της Μαρίας χτυπούσαν από τον δυνατό άνεμο τότε σηκώθηκε και τα έκλεισε. → Το υποκείμενο των ρημάτων «σηκώθηκε» και «έκλεισε» είναι «η Μαρία» αλλά παραλείπεται γιατί εύκολα το καταλαβαίνουμε από τα συμφραζόμενα.

- **Όταν η έννοια του ρήματος είναι τέτοια, ώστε ένα μόνο υποκείμενο μπορεί να εννοηθεί.**

π.χ. Χτυπάει πέντε (ενν. το ρολόι).

- **Όταν κάτι είναι γενικό και αόριστο.**

π.χ. Πώς σε λένε; (ενν. οι άνθρωποι).

- **Όταν το ρήμα δηλώνει ένα φυσικό φαινόμενο.**

π.χ. Χιονίζει, βρέχει, αστράφτει. (ενν. η φύση)

- **Όταν το υποκείμενο έχει την ίδια ρίζα με το ρήμα¹.**

π.χ. Δεν χορεύεται πια. (ενν. ο χορός)

¹ Το υποκείμενο αυτό ονομάζεται σύστοιχο.

Μορφές του υποκειμένου

Ως υποκείμενο μπορεί να χρησιμοποιηθεί:

- **Ουσιαστικό**

π.χ. **Τα παιδιά** παίζουν στο πάρκο.

- **Ουσιαστικοποιημένο επίθετο**

π.χ. **Οι φτωχοί** έχουν ανάγκη βοήθειας.

- **Αντωνυμία**

π.χ. **Εσείς** πήγατε διακοπές;

- **Μετοχή**

π.χ. **Οι φυλακισμένοι** ξεκίνησαν απεργία πείνας.

- **Επίρρημα με άρθρο**

π.χ. **Το χθες** δεν έχει σημασία, **το τώρα** μετράει.

- **Πρόταση**

π.χ. **Όποιος θέλει**, ας μιλήσει.

- **Πρόταση (με άρθρο)**

π.χ. **Το ότι δεν ήρθα** δε σημαίνει ότι δεν ήθελα.

- **Κάθε μέρος του λόγου, όταν χρησιμοποιείται ως ουσιαστικό**

π.χ. Τον ενδιέφερε **το πώς και το γιατί**.

1.2 Το κατηγορούμενο

Υπάρχουν ειδών ειδών ρόδα. Άλλα είναι **μικρά**, με πέταλα κανονικά και σχεδόν ισομεγέθη, άλλα είναι **μεγάλα, πελώρια**, με τη διάταξη εκείνη των πετάλων που περιγράψαμε. Άλλα είναι **βαθυκόκκινα, βυσσινιά, σαν βελουδένια**, άλλα **τριανταφυλλιά**, πιο **σκούρα** ή πιο **ανοιχτά**. Το ρόδο είναι **λουλούδι περήφανο**. Δε μοιάζει με το μενεξέ που ευωδιάζει κρυμμένος στα φύλλα.

Στο παραπάνω απόσπασμα οι λέξεις με έντονα γράμματα είναι **κατηγορούμενα**. Συγκεκριμένα στην πρόταση: Το ρόδο είναι λουλούδι περήφανο η λέξη «λουλούδι» είναι κατηγορούμενο γιατί με τη μεσολάβηση του ρήματος «είναι» δίνει μια ιδιότητα στη λέξη «το ρόδο» δηλαδή στο υποκείμενο του ρήματος.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Υ Ρ Κ

Άρα: Το ρόδο είναι λουλούδι περήφανο.

Κατηγορούμενο είναι το επίθετο (συνήθως) που με τη μεσολάβηση του συνδετικού ρήματος δίνει μια ιδιότητα στο υποκείμενο.

Τρόπος εύρεσης του κατηγορουμένου

Για να βρούμε το κατηγορούμενο σε μια πρόταση θα πρέπει:

→ πρώτα να βρούμε το ρήμα της πρότασης,

→ έπειτα να εντοπίσουμε το υποκείμενο, ρωτώντας ποιος ή ποια ή ποιο + το ρήμα της πρότασης,

→ τέλος, να εντοπίσουμε το κατηγορούμενο, ρωτώντας τι είναι + το ρήμα + το υποκείμενο,

π.χ. *Το ρόδο είναι λουλούδι περήφανο.*

→ Το ρήμα είναι το «είναι»

→ *Ποιος είναι;* Το ρόδο [υποκείμενο]

→ *Τι είναι το ρόδο;* λουλούδι [κατηγορούμενο]

Μορφές κατηγορουμένου

Ως κατηγορούμενο μπορεί να χρησιμοποιηθεί:

- **Ουσιαστικό**
π.χ. Ο θείος μου είναι **γιατρός**.
- **Επίθετο**
π.χ. Ο Δημήτρης είναι **όμορφος**.
- **Λέξη ή ομάδα λέξεων** (στη θέση του ουσιαστικού ή του επιθέτου) όπως:
 - ✓ **Αντωνυμία**
π.χ. Αυτά δεν είναι **τίποτα**.
 - ✓ **Αριθμητικό**
π.χ. Η ώρα είναι **τρεις**.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

- ✓ **Μετοχή**
π.χ. Φαίνονταν **προβληματισμένοι**.
- ✓ **Εμπρόθετος προσδιορισμός** (από, με + αιτιατική)
π.χ. Το δαχτυλίδι είναι **από χρυσό**.
- ✓ **Πρόταση**
π.χ. Ο Κώστας είναι **ό,τι και να πει κανείς**.

Τα συνδεδετικά ρήματα

Τα βασικά συνδεδετικά ρήματα είναι τα **είμαι** και **γίνομαι**.

Χρησιμοποιούνται ως συνδεδετικά και τα ρήματα που έχουν παρόμοια σημασία με τα ρ. **είμαι** και **γίνομαι** όπως τα: **απομένω, βρίσκομαι, γεννιέμαι, ζω, πεθαίνω, στέκομαι, διατελώ, υπηρετώ, φυτρώνω, αποδεικνύομαι, δείχνω, θεωρούμαι, λέγομαι, λογαριάζομαι, μοιάζω, νομίζομαι, παρουσιάζομαι, χειροτονούμαι** κ.ά.

π.χ. - Ο ξάδερφός μου **χειροτονήθηκε** παπάς.

- **Πέθανε** μόνος και αβοήθητος.

Παρατήρηση: Με κάποια από τα παραπάνω ρήματα το κατηγορούμενο εκφέρεται με τα μόρια **για, σαν, ως**.

π.χ. Άλλα είναι **βαθυκόκκινα, βυσσινιά, σαν βελουδένια**.

📌📌 Τι πρέπει να προσέξω:

Πολλές φορές τα πιο πάνω ρήματα δεν είναι συνδεδετικά δε συνδέουν το υποκείμενο με μια λέξη η οποία θα δίνει στο υποκείμενο μια ιδιότητα.

π.χ. Η Αγγελική είναι δασκάλα → το ρ. «είναι» είναι συνδεδετικό, επειδή συνδέει το υποκείμενο (Αγγελική) με τη λέξη δασκάλα, δίνοντάς του μια ιδιότητα.

π.χ. Η Αγγελική είναι στην Αγγλία → το ρ. «είναι» δεν είναι συνδεδετικό, επειδή δε συνδέει το υποκείμενο (Αγγελική) με κάποια λέξη που να του δίνει μια ιδιότητα.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Συμφωνία υποκειμένου- κατηγορουμένου

- Το κατηγορούμενο όταν είναι πτωτικό, δηλαδή ουσιαστικό, επίθετο αντωνυμία ή μετοχή, βρίσκεται στην ίδια πτώση με το υποκείμενο του ρήματος, δηλαδή στην ονομαστική.

π.χ. Το μαλλί της είναι χτενισμένο [η λέξη «χτενισμένο» είναι στην ίδια πτώση με το υποκείμενο «το μαλλί» δηλαδή στην ονομαστική].

- Όταν το κατηγορούμενο είναι ουσιαστικό, μπορεί να εκφέρεται και με γενική, η οποία ονομάζεται **γενική κατηγορηματική** και φανερώνει την κτήση, την ιδιότητα, το μέτρο, την αξία, διαιρεμένο όλο.

Έτσι έχουμε:

- ✓ **Γενική κατηγορηματική κτητική**

π.χ. Η τσάντα είναι **της Σοφίας**.

- ✓ **Γενική κατηγορηματική της ιδιότητας**

π.χ. ο παιδί είναι **τριών χρονών**.

- ✓ **Γενική κατηγορηματική του μέτρου**

π.χ. Το ύφασμα είναι **των τριών μέτρων**

- ✓ **Γενική κατηγορηματική της αξίας**

π.χ. Το ρολόι είναι **των εκατό ευρώ**.

- ✓ **Γενική κατηγορηματική διαιρετική**

π.χ. Οι σελίδες είναι **του βιβλίου**.

Παράλειψη του κατηγορουμένου

Το κατηγορούμενο παραλείπεται όταν εννοείται εύκολα από τα συμφραζόμενα.

π.χ. Η φίλη μου είναι χαρούμενη, εγώ δεν είμαι.

Κατηγορούμενο του αντικειμένου

Όταν τα συνδετικά ρήματα χρησιμοποιούνται ως μεταβατικά τότε παίρνουν

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

κατηγορούμενο του αντικειμένου. Στην περίπτωση αυτή το κατηγορούμενο δίνει μια ιδιότητα στο αντικείμενο του ρήματος, π.χ.:

Υποκ.	Ρ	Αντικ.	Κατηγ. του αντικειμένου
Οι δικαστές	έκριναν	τον κατηγορούμενο	ως ένοχο.

Επιρρηματικό κατηγορούμενο

Εκτός από τα ρήματα που χρησιμοποιούνται ως συνδετικά, μπορεί και οποιοδήποτε άλλο ρήμα, κυρίως όταν σημαίνει κίνηση, να συνδέει το υποκείμενο με το κατηγορούμενο δίνοντας του μια ιδιότητα. Τότε εκφράζει μια επιρρηματική σχέση και λέγεται **επιρρηματικό κατηγορούμενο**.

π.χ. Η σημαία κυματίζει **υπερήφανη** (=υπερήφανα).

Προληπτικό κατηγορούμενο

Πολλές φορές το κατηγορούμενο δίνει πρόωρα μια ιδιότητα στο υποκείμενο πριν αυτό την αποκτήσει κανονικά. Αυτό ονομάζεται **προληπτικό κατηγορούμενο**. Στην περίπτωση αυτή τα ρήματα φανερώνουν σκοπό ή εξέλιξη.

π.χ. Ο Γιάννης σπουδάζει **μαθηματικός** → δεν έχει την ιδιότητα του μαθηματικού, σπουδάζει με σκοπό να γίνει μαθηματικός.

1.3. Το αντικείμενο

Μια φορά ένας λύκος κυνηγούσε ένα **αρνί**, κι εκείνο πήγε και κρύφτηκε σ' ένα αρχαίο ναό. Ο λύκος **το** φώναξε να βγει λέγοντάς του: «Αν δε βγεις θα **σε** βρει ο ιερέας και θα **σε** θυσιάσει **στο θεό**. Ενώ αν βγεις, εγώ δε θα **σε** πειράξω. Είμαι που είμαι χαμένο. Λοιπόν, προτιμώ **να γίνω θυσία** στο βωμό ενός θεού, παρά να **με** κατασπαράξει η αφεντιά σου!».

Μύθος του Αισώπου

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Στο παραπάνω απόσπασμα οι υπογραμμισμένες λέξεις είναι **αντικείμενα**. Συγκεκριμένα στην πρόταση «Μια φορά ένας λύκος κυνηγούσε ένα **αρνί**» η λέξη «αρνί» είναι αντικείμενο του ρήματος «κυνηγούσε» γιατί δέχεται την ενέργεια του υποκειμένου «λύκος».

Αντικείμενο είναι ο όρος της πρότασης που δηλώνει το πρόσωπο, το ζώο ή το πράγμα στο οποίο μεταβαίνει (πηγαίνει) ή στο οποίο αναφέρεται η ενέργεια του υποκειμένου.

Αντικείμενο δέχονται τα **ενεργητικά μεταβατικά ρήματα** δηλαδή τα ρήματα εκείνα που η ενέργεια τους πηγαίνει σε κάποιον άλλον.

Τρόπος εύρεσης του αντικειμένου

Το αντικείμενο το βρίσκουμε αν απαντήσουμε στην ερώτηση: ποιος (ποιοι), ποια (ποιες), ποιο (ποια), τι + το ρήμα της πρότασης.

π.χ. Μια φορά ένας λύκος κυνηγούσε ένα **αρνί** [τι κυνηγούσε; = αρνί].

Μορφές αντικειμένου

Ως αντικείμενο μπορεί να χρησιμοποιηθεί:

- **Ουσιαστικό**
π.χ. Η μητέρα πλένει **τα ρούχα**.
- **Επίθετο**
π.χ. Να προστατεύεις **τους αδύναμους**.
- **Μετοχή**
π.χ. Να βοηθάς **τους δυστυχισμένους**.
- **Αντωνυμία**
π.χ. Κοίτα **αυτόν!**
- **Πρόταση**
π.χ. Προτιμώ **να γίνω θυσία στο βωμό ενός θεού**.
- **Κάθε μέρος τους λόγου με ή χωρίς άρθρο όταν λαμβάνεται ως ουσιαστικό**

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

π.χ. Ρώτησε **το που και το πώς**.

π.χ. Ποτέ δε λέει **δόξα σοι ο Θεός!**

Οι πτώσεις του αντικειμένου

Το αντικείμενο μπαίνει μόνο στις πλάγιες πτώσεις, δηλαδή στη γενική και στην αιτιατική. **Ποτέ δεν μπαίνει στην ονομαστική.**

π.χ. Ο Γιώργος μοιάζει του πατέρα του.

Παράλειψη του αντικειμένου

Το αντικείμενο παραλείπεται όταν εννοείται εύκολα από τα συμφραζόμενα.

π.χ. Άνοιξε (ενν. την πόρτα).

Αντικείμενο των μονόπτωτων ρημάτων

Μονόπτωτο λέγεται το ρήμα που παίρνει για συμπλήρωμα της έννοιάς του ένα ή πολλά ομοειδή αντικείμενα.

π.χ. Η Μαρία γράφει ποιήματα.

π.χ. Η Μαρία γράφει ποιήματα και πεζά [= «ποιήματα και πεζά» είναι ομοειδή αντικείμενα].

- Τα μονόπτωτα ρήματα παίρνουν αντικείμενο σε **αιτιατική** ή **γενική πτώση**.

π.χ. Ο Νίκος αγαπάει την Αγγελική. (την Αγγελική = αιτιατική → μονόπτωτο)

π.χ. Μου μίλησε άσχημα! (μου = γενική → μονόπτωτο)

- Τα μονόπτωτα ρήματα που συντάσσονται με γενική πολύ συχνά στη θέση της γενικής μπορούν να πάρουν **εμπρόθετο αντικείμενο** με τις προθέσεις **με, σε, από + αιτιατική**.

π.χ. Ποιανού μοιάζει το μωρό; → Σε ποιον μοιάζει το μωρό;

Αντικείμενο των δίπτωτων ρημάτων

Δίπτωτο λέγεται το ρήμα που παίρνει για συμπλήρωμα της έννοιάς του δύο ή και

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

περισσότερα αντικείμενα σε δύο πτώσεις, ή στην ίδια πτώση αρκεί το ένα να δηλώνει πρόσωπο και το άλλο πράγμα.

π.χ. Με ρώτησε κάτι. [δύο αντικείμενα στην ίδια πτώση, όπου το ένα δηλώνει πρόσωπο (με) και το άλλο πράγμα (κάτι)]

πχ, Του χάρισε ένα βιβλίο. [δύο αντικείμενα σε διαφορετική πτώση]

Στα δίπτωτα ρήματα τα αντικείμενα μπαίνουν στις εξής πτώσεις:

α) γενική - αιτιατική

β) αιτιατική - αιτιατική

Από τα δύο αυτά αντικείμενα το ένα είναι το **άμεσο** και το άλλο το **έμμεσο**.

Άμεσο λέγεται το αντικείμενο στο οποίο πηγαίνει άμεσα η ενέργεια του υποκειμένου ή γιατί αυτό σχετίζεται άμεσα με το ρήμα.

Έμμεσο λέγεται το αντικείμενο στο οποίο πηγαίνει έμμεσα η ενέργεια του υποκειμένου.

Περιπτώσεις:

1. Όταν το ρήμα έχει δύο αντικείμενα σε **γενική** και **αιτιατική**, τότε το αντικείμενο της **αιτιατικής** είναι το **άμεσο** και της **γενικής** είναι το **έμμεσο**.

π.χ. Ο φίλος μου μου (=έμμεσο αντικ.) δώρισε έναν υπολογιστή (=άμεσο αντικ.).

→ Σε αυτήν την περίπτωση η γενική μπορεί να αντικατασταθεί από **εμπρόθετο**.

π.χ. Ο φίλος μου μου δώρισε έναν υπολογιστή. → Ο φίλος μου δώρισε σε μένα (εμπρόθετο) έναν υπολογιστή.

2. Όταν το ρήμα έχει αντικείμενο σε **γενική (προσώπου)** και **πρόταση** τότε η **γενική** είναι το **έμμεσο** αντικείμενο και η **πρόταση** το **άμεσο**.

π.χ. Μου (=έμμεσο αντικ.) είπε ότι με αγαπάει (=άμεσο αντικ.).

3. Όταν το ρήμα έχει δύο αντικείμενα σε αιτιατική, **άμεσο** είναι το αντικείμενο που δηλώνει **πρόσωπο**.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

π.χ. Με (=άμεσο αντικ.) ρώτησε κάτι (=έμμεσο αντικ.).

4. Όταν το ρήμα έχει **δύο αντικείμενα σε αιτιατική** εκ των οποίων το ένα μπορεί να αντικατασταθεί **από εμπρόθετο** τότε αυτό είναι το **έμμεσο** και το άλλο είναι το **άμεσο**.

π.χ. Θα γεμίσουμε το μπουκάλι νερό → Θα γεμίσουμε το μπουκάλι (=άμεσο αντικ.) με νερό (=έμμεσο αντικ.).

π.χ. Η Μαρία διδάσκει τους μαθητές Αγγλικά. → Η Μαρία διδάσκει στους μαθητές (=έμμεσο αντικ.) Αγγλικά (=άμεσο αντικ.).

Σύστοιχο αντικείμενο

Σύστοιχο ονομάζεται το αντικείμενο που έχει την ίδια ή συγγενική ρίζα με το ρήμα.

π.χ. Αυτοί χορεύουν παραδοσιακούς χορούς (= σύστοιχο αντικ.).

Κατηγορούμενο του αντικειμένου

Σε μια πρόταση όταν υπάρχουν δύο αντικείμενα σε αιτιατική εκ των οποίων η μια αιτιατική δίνει μια ιδιότητα στο άλλο αντικείμενο τότε αυτή ονομάζεται **κατηγορούμενο του αντικειμένου**. Η αιτιατική αυτή συνοδεύεται από τα μόρια: *ως, για, σαν*

π.χ. Διόρισαν τον Πέτρο δάσκαλο (= **κατηγορούμενο του αντικ.**) → Διόρισαν τον Πέτρο *ως* δάσκαλο.

Αξίες για μια ζωή!

- ✓ Εξυπνάδα
- ✓ Κριτική Σκέψη
- ✓ Αυτοπεποίθηση

Βρες το Δάσκαλό σου!
στο arnos.gr

Ο Καθηγητής - Δάσκαλος arnos.gr:

- ★ Διδάσκει μεθοδικά και οργανωμένα με το Τετράδιο Σπουδής.
- ★ Καθοδηγεί το Μαθητή να μαθαίνει βήμα - βήμα.
- ★ Οδηγεί στην **Αυτομάθηση**.
- ★ Υλοποιεί τους στόχους του μαθήματος.
- ★ Πιστοποιεί με διαγωνίσματα την πρόοδο του Μαθητή.

Γιατί επιλέγω Τετράδιο Σπουδής;

- ★ Είναι απαραίτητο διδακτικό εργαλείο βασισμένο στους στόχους του μαθήματος και τον τρόπο Υλοποίησής του.
- ★ Σε αυτό βρίσκεται το υλικό Διδασκαλίας για τον Καθηγητή και Μελέτης για το Μαθητή.
- ★ Το Τετράδιο Σπουδής σε συνδυασμό με το course οδηγούν το **Μαθητή** στην **Αυτομάθηση**.
- ★ Είναι το Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο πραγματοποίησης της **online διδασκαλίας με φυσικό τρόπο**.
- ★ Με αυτό **ενημερώνονται άμεσα οι γονείς** και **ελέγχουν την πρόοδο** του παιδιού τους.

Τετράδια Σπουδής για:

Δημοτικό

Μαθηματικά

Φυσικά

Γλώσσα

6-12
ετών

